Etelä-Savon ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimintasuunnitelma ja kuntien ilmastovalmiuksien vahvistaminen -hanke

Maakuntahallitus 12.10.2026 § 123
188/15.04.01/2026

Valmistelija
kehittämisjohtaja Merja Olenius, 040 629 7210, etunimi.sukunimi@esavo.fi

Päätösehdotus
esittelijä: kehittämisjohtaja Merja Olenius

Maakuntahallitus hyväksyy maakunnallisen ilmastonmuutoksen sopeutumisen hankkeen hakemisen esitetyllä tavalla Itä-Suomen elinvoimakeskuksen EAKR -ohjelmasta ja sen erityistavoitteesta 2.2 Ilmastonmuutokseen sopeutumisen, riskien ehkäisemisen ja katastrofivalmiuden sekä palautuvuuden edistäminen.

Päätös

Hyväksyttiin.

Selostus

Etelä-Savon maakuntaliitossa on valmisteltu maakunnallista ilmastonmuutokseen sopeutumisen hanketta, jonka tavoitteena on laatia Etelä-Savolle yhteinen, ilmastoriskianalyysiin perustuva ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja varautumisen toimenpidesuunnitelma. Hanke vahvistaa kuntien, elinkeinoelämän, viranomaisten ja muiden alueen toimijoiden kykyä hallita muuttuvan ilmaston vaikutuksia sekä turvata maakunnan elinvoimaa, toimintavarmuutta ja kokonaisturvallisuutta.

Etelä-Savolla on hyvät lähtökohdat työn toteuttamiselle. Maakunnassa on käytössä ilmastotiekartta vuosille 2023–2035, aktiivista ilmastotyötä ja useita ilmastoon liittyviä kehittämishankkeita, maakunnallinen ilmastoryhmä sekä vuonna 2026 laadittu ilmastoriskianalyysi. Varsinainen maakunnallinen ilmastonmuutokseen sopeutumisen suunnitelma kuitenkin puuttuu, eikä sopeutuminen ole vielä systemaattisesti integroitunut kuntien ja eri toimialojen suunnitteluun.

Tarve korostuu maakunnassa, jonka elinkeinorakenne perustuu vahvasti luonnonvaroihin ja luontoympäristöön. Metsätalous, maatalous, vesistöihin liittyvä matkailu, vapaa-ajan asuminen sekä monipaikkaisuus ovat merkittävä osa Etelä-Savon elinvoimaa. Sään ääri-ilmiöt, talvien lämpeneminen, vesistöjen muutokset, metsäpaloriskit ja metsätuhot voivat vaikuttaa merkittävästi alueen elinkeinoihin ja infrastruktuuriin, mutta myös eri ikäisten asukkaiden hyvinvointiin.

Hanke toteutetaan kolmena kokonaisuutena:

1. **Yhteisen tahtotilan muodostaminen**, jossa yhdessä kuntien, päättäjien, asukkaiden ja muiden alueellisten toimijoiden kanssa määritellään Etelä-Savon ilmastokestävyyden tavoitetila ja tunnistetaan keskeiset sopeutumisvaihtoehdot.
2. **Maakunnallisen sopeutumisen toimintasuunnitelman laatiminen**, jossa määritellään konkreettisia toimenpiteitä muun muassa maa- ja metsätalouteen, vesivaroihin, matkailuun, kausiasumiseen, yhdyskuntiin, infrastruktuuriin sekä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Suunnittelussa huomioidaan kuntien erilaiset lähtökohdat ja tarpeet.
3. **Toimenpiteiden toimeenpanon valmistelu**, jossa vaikuttavimmat ja monihyötyisimmät toimenpiteet kootaan toteutuskelpoisiksi hankekokonaisuuksiksi,

tunnistetaan niille vastuulliset toteuttajat sekä kansalliset ja EU-rahoituslähteet ja laaditaan maakunnallinen ilmastokestävyyden investointisuunnitelma.

Hankkeen tuloksena syntyy maakunnallinen ilmastonmuutokseen sopeutumisen suunnitelma, priorisoitu toimenpideohjelma vastuutahoineen sekä esitys jatkokehittämisen ja rahoituksen hyödyntämisen mahdollisuuksista. Työssä hyödynnetään EU:n ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimintamalleja, mikä vahvistaa samalla Etelä-Savon valmiuksia osallistua eurooppalaisiin verkostoihin sekä hakea kansallista ja EU-rahoitusta sopeutumistoimien toteuttamiseen.

Hanke tukee Etelä-Savon maakuntaohjelman 2026–2029 ilmastonmuutokseen sopeutumisen tavoitteita, Maakunnan Suunta 2045 -strategia- ja maakuntakaavatyötä, maakunnallisen ilmastoryhmän toimintaa sekä maakuntaliiton vuoden 2027 talous- ja toimintasuunnitelmaan kirjattua tavoitetta valmistella maakunnallinen sopeutumissuunnitelma.

Hankkeen suunniteltu kesto on yksi vuosi. Hanketta haetaan rahoitettavaksi Itä-Suomen elinvoimakeskuksen EAKR-ohjelman erityistavoitteesta 2.2 *Ilmastonmuutokseen sopeutumisen, riskien ehkäisemisen ja katastrofivalmiuden sekä palautuvuuden edistäminen* haun avauduttua. Hankkeen kustannusarvio on 102 000 euroa, johon sisältyy maakuntaliiton omarahoitusosuus, mikä on 20 prosenttia kokonaiskustannuksista. Omarahoitusosuuteen on varauduttu maakuntaliiton vuoden 2027 ja 2028 talousarvioissa, eikä sitä ole tarkoitus kattaa kuntien erillisillä maksuosuuksilla. Hanke resursoidaan siten, että siinä on 80 % määräaikaisen projektiasiantuntijan ja 20 % ympäristöasiantuntijan työpanosta. Hankkeen kustannusmallina on flatrate 40 %. Hankkeen arvioitu alkamisajankohta on 1.8.2027.